

SÉNAT DE BELGIQUE

SÉANCE DU 15 DÉCEMBRE 1938.

Rapport de la Commission de la Justice chargée d'examiner le Projet de Loi accordant amnistie pour certaines infractions commises avant le 10 octobre 1938.

(Voir le n° 13 du Sénat.)

BELGISCHE SENAAAT

VERGADERING VAN 15 DECEMBER 1938.

Verslag uit naam van de Commissie van Justitie belast met het onderzoek van het Wetsontwerp waarbij amnestie wordt verleend voor sommige vóór 10 October 1938 gepleegde misdrijven.

(Zie n^r 13 van den Senaat.)

Présents : MM. ROLIN, président; COENEN, CROKAERT, DE CLERCQ (Jos.), DELVAUX, DISIÈRE, GILLON, GUINOTTE, LEGRAND, MATAGNE, TEMMERMAN, VAN DIEREN, VAN REMOORTEL et HANQUET, rapporteur.

MESDAMES, MESSIEURS,

Etat de la question :

Au cours de la session 1937-1938, la Haute-Assemblée a été saisie d'une série de propositions d'amnistie, portant sur des objets bien divers :

I. Des membres du groupe rexiste demandaient l'amnistie des délits commis à l'occasion des événements du 25 octobre 1936, à Bruxelles (*Doc.*, Sénat, session 1937-1938, n°s 6 et 136). L'honorable M. Gillon déposa un rapport favorable.

II. Presque simultanément, M. Edmond Van Dieren déposait une proposition relative aux délits et infractions dont les auteurs avaient principalement pour but de protester contre l'application défectueuse de la loi sur l'emploi des langues en matière administrative (*Doc.*, Sénat, session 1937-1938, n°s 18 et 157). Votre rapporteur d'aujourd'hui, déjà chargé par vous, notait que votre Commission, se prononçant sur le principe, repoussait cette proposition, le 12 juin 1938.

MEVROUWEN, MIJNE HEEREN,

Stand van de zaak :

Tijdens de zitting 1937-1938, werd bij de Hooge Vergadering een reeks amnestievoorstellen aanhangig gemaakt betreffende de meest verschillende voorwerpen :

I. Leden der rexistische groep vroegen amnestie voor delicten begaan te Brussel naar aanleiding van de gebeurtenissen van 25 October 1936 (*St.*, Senaat, 1937-1938, n^{rs} 6 en 136). De geachte heer Gillon legde een gunstig verslag ter tafel.

II. Bijna terzelfdertijd diende de heer Van Dieren een wetsvoorstel in betreffende de delicten en overtredingen waarvan de daders hoofdzakelijk wilden protesteeren tegen de gebrekkige toepassing der wet op het taalgebruik in bestuurszaken (*St.*, Senaat, 1937-1938, n^{rs} 18 en 157). Uw verslaggever van heden, dezelfde als toenmaals, deed opmerken dat uw Commissie, uitspraak doende over het beginsel, dit voorstel op 12 Juni 1938 verwierp.

III. Plusieurs de nos collègues socialistes proposaient d'amnistier les infractions connexes aux engagements volontaires dans les armées espagnoles (*Doc.*, Sénat, session 1937-1938, n°s 67 et 144). L'honorable M. Van Remoortel fut chargé de rédiger un rapport favorable.

IV. Enfin les mêmes membres déposèrent une proposition relative à des infractions commises à l'occasion de faits de grève (*Doc.*, Sénat, session 1937-1938, n°s 96 et 145). Un rapport dans le sens affirmatif fut déposé par l'honorable M. Disière.

Voici que sous la date du 14 Novembre 1938, prenant occasion de ce que la Belgique vient de traverser heureusement une période critique de son histoire, et au cours de laquelle la Nation s'est associée à toutes les dispositions prises pour la sécurité du Pays, le Gouvernement dépose un projet d'amnistie, absorbant par la généralité de ses termes, les propositions dont le Sénat est saisi, et étendant cette mesure à toutes les contraventions et délits de droit commun, contenus dans certaines limites.

L'article premier, paragraphe 1, prévoit, en effet, que l'amnistie porte sur les infractions commises avant le 10 octobre 1938, et que les lois punissent de l'amende et de l'emprisonnement de trois mois au plus.

Le même article dans son paragraphe 2, l'étendait aux autres infractions punies par les mêmes lois et dont les auteurs ont été condamnés à l'amende et à l'emprisonnement de trois mois au plus.

La Chambre du Conseil pourra déclarer l'action publique éteinte, lorsque la condamnation lui paraîtra devoir être d'amende et d'emprisonnement de trois mois.

III. Verschillende onzer socialistische collega's stelde namnestie voor ten gunste van overtredingen in verband met vrijwillige dienstdiening bij de Spaansche legers (*St.*, Senaat 1937-1938, n^{rs} 67 en 144). De geachte heer Van Remoortel werd gelast een gunstig verslag uit te brengen.

IV. Dezelfde leden dienden een voorstel in betreffende overtredingen begaan naar aanleiding van stakingsfeiten. (*St.*, Senaat, 1937-1938, n^{rs} 96 en 145). Een gunstig verslag werd door den geachten heer Disière ingediend.

Op 14 November 1938, naar aanleiding van het feit dat België in de beste voorwaarden een critische periode van zijn geschiedenis heeft doorgemaakt, tijdens dewelke de Natie zich aangesloten heeft bij de maatregelen die de Regeering gemeend heeft te moeten nemen om 's Lands veiligheid te vrijwaren, heeft de Regeering een wetsontwerp tot amnestie ingediend, dat door zijn algemeene bewoordingen de voorstellen bij den Senaat aanhangig in zich sluit, en dezen maatregel uitbreidt tot al de overtredingen van delicten en gemeen recht, binnen zekere perken.

Artikel 1, paragraaf 1, voorziet inderdaad dat de amnestie slaat op de misdrijven vóór 10 October 1938 gepleegd, en die door de wetten worden bestraft met geldboete en met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden.

Hetzelfde artikel in zijn 2° breidt haar uit tot de overige misdrijven door dezelfde wetten bestraft en waarvan de daders tot geldboete en tot gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden werden veroordeeld.

De Raadkamer kan de openbare rechtsvordering vervallen verklaren, wanneer het haar voorkomt dat de uit te spreken straf zal moeten zijn een geldboete of een gevangenisstraf van drie maanden.

La généralité des termes de l'article premier est restreinte à vrai dire, par l'article 3 qui exclut de la mesure certains faits, comme la fausse monnaie, les contrefaçons ou falsifications d'effets publics, de sceaux, timbres et poinçons, le faux en écritures, la corruption de fonctionnaires, le vol et l'escroquerie, la banqueroute frauduleuse, les infractions rangées sous le chapitre de l'attentat à la pudeur et de l'outrage aux mœurs, la tromperie sur la chose vendue et les fausses traites.

Votre Commission a examiné ce projet dans sa séance du jeudi 8 décembre. Il lui a paru que l'extension des mesures de clémence aux faits de droit commun n'était pas souhaitable.

« Le Gouvernement, était-il dit dans l'exposé des motifs, a voulu s'inspirer des exemples du passé et notamment de la loi du 28 août 1919. »

En réalité, l'amnistie a été si peu fréquente en Belgique, autrefois, et encore presque exclusivement réservée aux faits d'ordre militaire, que les commentateurs répètent à l'envi qu'elle est devenue chose inexistante dans notre Pays.

Quant à l'assimilation avec la tourmente de 1914-1918, à l'expiration de laquelle, il s'agissait de régler dans une pensée d'apaisement patriotique, quantité de situations troubles, elle paraît de toute manière, démesurée. Ici, plus que jamais, comparaison n'est pas raison.

Ce n'est point parce que durant quatre jours, la Belgique aura vécu des heures angoissantes et aura connu la mise sur pied de paix renforcé de l'armée, qu'il y a lieu de reprendre des mesures, qui avaient toute leur raison d'être, il y a vingt ans, surtout si l'on tient compte de ce que — c'est le rapport de la Commission spéciale de cette époque, qui le dit — la perturbation causée par la guerre a eu sa répercussion sur l'administration de la

De algemeene bewoordingen van artikel 1 worden weliswaar beperkt bij artikel 3 dat van de amnestie zekere feiten uitsluit als valschnunterij, namaking of vervalsching van openbare effecten, stempels, zegels en keurijzers, valsheid in geschriften, omkoopning van ambtenaren, diefstal en afpersing, bedrieglijke bankbreuk, de misdrijven gerangschikt onder het hoofdstuk aanranding van de eerbaarheid en schennis van de goede zeden, bedrog omtrent de verkochte zaak en valsche wissels.

Uw Commissie heeft het ontwerp in haar vergadering van 8 December onderzocht. Het kwam haar voor dat de uitbreiding der clementiemaatregelen tot feiten van gemeen recht niet wenschelijk was.

« De Regeering, zoo luidt de Memorie van Toelichting, liet zich leiden door de voorbeelden uit het verleden en wel door de wet van 28 Augustus 1919. »

Feitelijk was amnestie zoo zeldzaam in België, vroeger, en dan nog bijna uitsluitend voor feiten van militaire aard, dat de commentatoren niet genoeg kunnen herhalen dat zij in ons land niet bestaat.

Wat betreft de gelijkstelling met het beroerde tijdperk 1914-1918 na afloop waarvan, in een geest van vaderlands-lievende bedaring, tal van troebele toestanden moesten worden opgelost, zoo iets schijnt ons in elk geval overdreven. Hier meer dan ooit gaat de vergelijking mank.

Het is niet omdat België gedurende vier dagen angstige uren beleefd heeft en het leger op versterkten vredesvoet stond, dat het past terug te gaan tot maatregelen die twintig jaar geleden hun volle bestaansreden hadden, vooral zoo men er rekening mede houdt — volgens het verslag der Bijzondere Commissie uit dien tijd — « dat de verwarring gesticht door den oorlog haar weerslag had op het bestuur van het Gerecht : in een mooi gebaar van

Justice : nos cours et tribunaux, ont, dans un beau mouvement de protestation contre l'envahisseur, suspendu leurs travaux. L'arriéré déjà considérable, s'est accru dans des proportions telles qu'il devient impossible de pourvoir aux nécessités normales de la répression... » Voilà une raison, qui n'a rien de sentimental et qui n'aurait aucune valeur en ce moment. Le Gouvernement, était-il encore dit, croit aller au devant des sentiments du Parlement en lui proposant des mesures exceptionnelles de clémence. Nous pensons, nous, que la pensée des auteurs du projet procède d'une erreur de psychologie et que semblable amnistie ne répond pas au sentiment de l'opinion publique.

L'extension de cette mesure d'absolution à des délits sans aucun rapport avec les événements d'hier, paraît injustifiée. Notons parmi eux les faits de violence, les délits d'adultère, la bigamie, l'abandon de famille, l'exposition et le délaissement d'enfants.

Bien plus : dès avant le dépôt du projet, présumant le vote d'une loi non encore soumise au Parlement, le pouvoir judiciaire a cessé les poursuites dans quantité de matières et a fait relâcher des détenus qui subissaient des peines visées par le projet de loi.

Signalons que contrairement au projet d'amnistie voté en 1919, le projet actuel occasionnerait à lui seul, dans de nombreux cas, l'encombrement des tribunaux civils et dans la plupart des affaires d'accidents de roulage, pourtant toujours nombreuses, il faudrait pour sauvegarder les droits des parties civiles éventuelles, prévoir par un article 6 cette solution bizarre et nécessaire, que le tribunal ou la Cour saisis de l'action civile, en même temps que de l'action répressive, resteront compétents pour statuer sur l'action civile.

protest tegen den overweldiger hebben onze hoven en rechtbanken hun werkzaamheden geschorst. De reeds aanzienlijke achterstand is in zulke maat gestegen dat het onmogelijk wordt in de normale behoeften van de beteugeling te voorzien... » Ziedaar een reden die niets met het gevoel te maken heeft en die op dit oogenblik alle waarde zou missen. « De Regeering, werd nog gezegd, meent aan de gevoelens van het Parlement tegemoet te komen door uitzonderlijke clementiemaatregelen voor te stellen ». Wij zelf denken dat de stellers van het ontwerp uitgegaan zijn van een psychologische vergissing en dat een dergelijke amnestie niet beantwoordt aan het gevoelen der openbare meening.

De uitbreiding van dezen maatregel van vrijspraak tot delicten die geen verband houden met de gebeurtenissen van gisteren, lijkt ongewettigd. Vermelden wij daaronder de gewelddaden, delicten van echtbreuk, tweewijverij, verlating van familie, tentoonstelling en achterlating van kinderen.

Veel meer : vóór het neerleggen van het ontwerp, in het vermoeden van de goedkeuring eener wet die nog niet bij het Parlement was ingediend, heeft de rechterlijke macht de vervolgingen gestaakt in velerlei zaken en gevangenen losgelaten die straffen uitzaten bedoeld door het wetsontwerp.

Wijzen wij erop dat, in tegenstelling met het ontwerp van amnestie aangenomen in 1919, het huidig ontwerp zelf, in vele gevallen, de overlading der burgerlijke rechtbanken zou veroorzaken, en in de meeste zaken van verkeersongelukken, die nochtans steeds talrijk zijn, zou men, om de rechten der gebeurlijke burgerlijke partijen te vrijwaren, door een artikel 6 deze eigenaardige en noodzakelijke oplossing moeten voorzien dat de rechtbank of het Hof waarbij een burgerlijke rechtvordering aanhangig is, terzelfdertijd als de strafvordering, bevoegd zullen blijven om uitspraak

Mais qu'advierait-il, dans tant d'affaires d'accidents soumises habituellement au juge de police, et qui devraient en vertu du projet de loi être introduites devant le tribunal de première instance.

Enfin, on ne doit pas se dissimuler que ce projet va priver l'Etat de ces sommes assez importantes, montant des amendes, que les hommes compétents évaluent à quelque 20 à 25 millions.

Pour ces diverses raisons, votre Commission a pensé, que le projet, tel qu'il était présenté au Parlement, ne devait pas être soutenu et elle a marqué, à l'unanimité des membres présents, sa volonté de le repousser.

Le présent rapport a été adopté à l'unanimité des membres présents.

Le Rapporteur, *Le Président,*
J. HANQUET. H. ROLIN.

te doen over de burgerlijke rechtsvordering.

Maar wat zou er gebeuren in zoovele zaken van ongevallen die gewoonlijk aan den politierechter onderworpen worden, en die luidens het wetsontwerp zouden moeten ingediend worden bij de rechtbank van eersten aanleg?

Ten slotte moet men het zich niet ontveinzen dat dit ontwerp den Staat zal berooven van nogal aanzienlijke sommen, bedrag der geldboeten, welke door bevoegde personen op 20 tot 25 millioen worden geraamd.

Om deze redenen meent uw Commissie dat het ontwerp, zooals het aan het Parlement wordt voorgelegd, niet moest gesteund worden en eenparig heeft zij haar wil betuigd het af te wijzen.

Dit verslag werd door de aanwezige leden eenparig aangenomen.

De Verslaggever, *De Voorzitter,*
J. HANQUET. H. ROLIN.